

JANA REBANE

**SIMMO JA SANNE
KASVATAVAD
VÄÄRTUSTE PUUD**

Käesolev tööraamat vastab alushariduse riiklikule õppekavale.

Toimetanud Elle Vatsar
Kujundanud Marju Kuusk
Illustreerinud Jana Rebane

Autoriõigus: OÜ Atlex ja Jana Rebane, 2017

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

Kirjastus Atlex
Kivi 23, 51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9949-492-81-7

SISUKORD

SAATEKS	5
VÄÄRTUSTE PUU	6
SÕBRALIKKUS	7
<i>Laps oskab kirjeldada tundeid, mis tekivad tülitsedes, ning oskab teistega arvestada</i>	
SIMMO JA SANNE ÕPIVAD TÜLI LAHENDAMA.....	7
SÕPRUS	13
<i>Laps teab sõpruse mõistet, oskab luua sõprussuhteid ning hoida sõpru</i>	
SIMMO JA SANNE MÕISTAVAD SÕPRUSE TÄHTSUST.....	13
SALLIVUS	20
<i>Laps teab sallivuse mõistet ja oskab käituda mõistvalt endast erinevate inimestega</i>	
SIMMO JA SANNE ÕPIVAD SALLIVUST HINDAMA	20
AUSUS	27
<i>Laps teab aususe mõistet ning see avaldub tema käitumises</i>	
SIMMO ON AUS	27
SANNE ON AUS.....	30
ABIVALMIDUS, HOOLIVUS JA HEADUS	36
<i>Laps teab abivalmiduse, hoolivuse ja headuse mõistet ning see avaldub tema käitumises</i>	
SIMMO JA SANNE ÕPIVAD TÄHTSAID VALIKUID TEGEMA.....	36
KOOSTÖÖ	45
<i>Laps saab aru koostöö mõistest, oskab teha kompromisse ja jagada vastutust</i>	
SIMMO JA SANNE TEEVAD KOOSTÖÖD.....	45
JULGUS	55
<i>Laps saab aru julguse mõistest</i>	
SIMMO ON JULGE	55
SANNE ON JULGE	59

VASTUTUS JA KOHusetunne	67
<i>Laps mõistab vastutuse väärtust ja oskab vastutada oma tegude eest</i>	
SANNE MÕISTAB VASTUTUSE VÄÄRTUST.....	67
LÕPETUSEKS.....	72
VÄÄRTUSTE PUU SAAB VALMIS	72

SAATEKS

SIMMO JA SANNE ON KAKSIKUD. NAD ON VIIE JA POOLE AASTASED NING KÄIVAD LASTEAIAS. SIMMO JA SANNE ELAVAD KOOS EMA JA ISA NING MÄNGUHMULISE TRIIBULISE KASSI KOMAGA. LISAKS ON NEIL TAADU JA MEMME, PAPI JA MAMMI, TÄDID LIIS JA TRIIN NING ONU RAIN.

SIMMO JA SANNE ON HÄSTI UUDISHIMULIKUD LAPSED, KES TAHAVAD KÕIKE TEADA JA UURIDA. NAD TEEVAD KÕIKE KOOS JA ON SUURED SÕBRAD. TIHTILUGU MÕTLEVAD NAD SAMU MÕTTEID JA LÕPETAVAD TEINETEISE LAUSEID.

SELLES RAAMATUS SAAD TEADA, KUIDAS SIMMO JA SANNE HAKKAVAD KASVATAMA OMA VÄÄRTUSTE PUUD.

VÄÄRTUSTE PUU

Vaevalt oli ema jõudnud välisukse lahti teha, kui Simmo jooksis esikusse ja teatas õhinal: "Emme! Me hakkame väärtuste puud kasvatama!" Poiss säras üle kogu näo. "Mis see väärtuste puu on? Ja kus te plaanite seda kasvatada?" päris ema, silmad hämmastusest suured.

Sanne jooksis ka ligi ja vuristas ühe hingetõmbega: "Noh, me rääkisime lasteaias väärtustest ja siis me saime koduseks ülesandeks välja mõelda, mis on meie väärtused. Pärast me kirjutame need puu lehtedele ja ..."

Ema vaatas segaduses Sannet. "Kirjutate puulehtedele?"

"Mitte päris lehtedele!" selgitas Simmo. "Me lõikasime paberist südamekujulised puulehed. Need polegi päris puulehed, vaid rohkem nagu muinasjutupuulehed. Sinna me need väärtused kirjutamegi. Pärast paneme need puu külge."

Sanne lisas: "Puu joonistasime juba rühma seinale valmis!"

"Aa, nüüd saan aru!" hakkas ema naerma. "No ja kas te olete juba midagi välja mõelnud? Mis on teie väärtused? Kas te üldse teate, mida tähendab sõna "väärtus"?"

Simmo ja Sanne noogutasid innukalt: "Ikka! Ega me enne ei teadnudki, aga õpetaja selgitas."

Sanne ruttas lisama: "Väärtused on need, mis on meile tähtsad, ilma milleta tunneme end halvasti! Ja need pole asjad!"

"Ja kas te olete siis välja mõelnud, mis on teile tähtis?" uuris ema, kaval pilk silmis.

Sanne ja Simmo jäid mõtlikuks.

Simmo lausus pärast väikest pausi: "Me ei teagi, me alles mõtleme ja ..." "Ja me vist vajaks natukene sinu ja issi abi," jätkas Sanne.

"No lähme kööki, aitate mul õhtusööki valmistada ja mõtleme siis koos seda väärtuste asja," lausus ema naerdes, ulatas lastele poekotid ja suundus köögi poole. Simmo ja Sanne lippasid talle järele, poekotid käe otsas kiikumas.

SÕBRALIKKUS

Laps oskab kirjeldada tundeid, mis tekivad tülitsetes, ning oskab teistega arvestada

SIMMO JA SANNE ÕPIVAD TÜLI LAHENDAMA

Simmo ja Sanne sättisid end köögilaua taha ja ema andis neile kummalegi lõikelaua. "Palun tehke teie salat valmis. Mida me täna salati sisse võiks panna?" küsis ema lastele nuge ulatades.

"Mina paneks kurki ja tomatit!" vastas Sanne, uurides laual asetsevaid aedvilju.

"Mina paneks näiteks ..." Simmo tegi väikese pausi, "arbuusi!"

"Arbuusi?" krimpsutas Sanne nägu. "Mina küll arbuusi ei taha! See on ju soolane salat!"

"Miks soolane? Kurk ja tomat pole ju soolased! Vabalt võib arbuusi panna!" õigustas Simmo oma valikut.

"Aga ikkagi, arbuus ei käi salati sisse! Seda süüakse niisama, magustoiduks," läks Sanne puhevile.

"Mina olen küll arbuusiga salatit süüanud! Mäletad, kui me tädi Liisi juures käisime? Tal oli arbuusi ja fetajuustuga salat!" ajas Simmo lõua tähtsalt õieli. "Mitte et see mulle maitseks oleks," lisan ta pisut vaiksemalt. "Aga ikkagi – arbuusi pannakse küll soolase salati sisse!" Simmo hääl oli kuri ja käed pahameelest rusikas.

"No näed! See ei maitseks sulle! Miks me peaksime siis seda oma salati sisse panema? Me ju tahame, et oleks hea õhtusöök!" turtsus Sanne vastu.

"Lapsed-lapsed," sekkus ema õe-venna jagelusse. "Arutame nüüd asja rahulikult. Mis on meile praegu oluline?"

Simmo ja Sanne vahtisid teineteisele vihaselt otsa ja kumbki ei lausunud sõnagi.

Isa astus kööki ja küsis: "Mis sõda teil siin käib?" Ta vaatas lapsi ja tähendas: "Tundub, et must kass on teie vahelt läbi jooksnud."

Simmo ja Sanne olid ikka vakka, aga oli näha, et nad tundsid end pisut piinlikult. Lõpuks lausus Sanne: "Simmo tahab arbuusi salati sisse panna."

Aga soolase salati sisse ei panda arbuusi!" Ja lisas siis pisut vabandavalt: "Või noh, tegelikult pannakse, aga see pole eriti maitsev. Ja mina ei taha seda oma salati sisse!"

Simmo vaatas isale otsa ja seletas: "Tegelikult ma tegin nalja, mulle ka ei maitse. Aga Sanne ei uskunud mind, et arbuusi pannakse soolase salati sisse ka!" Viimast lauset öeldes oli Simmo kulm jälle kortsus ja hää pahane.

"Või nii," lausus isa. "Mis me siis nüüd teeme? Emme ju küsis, et mis on meile oluline. Mis te arvate, mis siis on?" Isa vaatas otsa kord ühele, kord teisele lapsele.

Simmo ja Sanne pöörasid pilgu häbelikult maha. Sanne lausus vaikselt: "Koos õhtusööki teha ja siis seda koos süüa."

"Ja kas me saame koos õhtusööki teha, kui keegi on kellegi peale pahane?" uuris isa.

Simmo ja Sanne raputasid pead.

"Simmo, kuidas sa end praegu tunnend?" küsis ema.

"Pahasti. Ja kurjalt," pobises Simmo.

Sanne hakkas nuuksuma: "Mina ka pahasti. Mul ei ole kohe mingit söögiisu, sest ma olen pahane. Aga ma ei taha pahane olla! Mulle meeldib, kui me söögilauas juttu räägime ja naerame ja meil on koos tore!"

Simmo vaatas Sannet, läks tema juurde ja kallistas teda. "Anna andeks, Sanne! Ma ei tahtnud kuri olla. See lihtsalt läks nii. Ma arvasin, et teen nalja, aga polnudki üldse naljakas," ütles Simmo, värin hääles. "Ärme pane arbuusi, paneme hoopis Hiina kapsast!" lisas ta kiiresti ja kallistas Sannet uuesti.

Sanne kallistas Simmot vastu. "Paneme jah Hiina kapsast, see maitseb meile kõigile. Ja arbuusi sööme magustoiduks! Anna mulle ka andeks, et ma kurjaks sain."

Ema ja isa vaatasid lapsi ning naeratasid. Isa andis Simmole Hiina kapsa ning Sannele kurgi ja tomati, lapsed asusid hoolega lõikuma ning tema sai minna emale appi kartuleid koorima.

Pisut aega oli köögis kuulda vaid asjalikku toimetamist, kui Simmo äkki hüüatas: "Ma tean! Ma tean, mis on meie väärtus! Sõbralikkus! Kui me oleme sõbralikud, siis on meil kõigil hea olla!"

Ema ja isa naeratasid. "Näed siis, leidsimegi ühe lehekese teie puule," sõnas ema.

KÜSIMUSED

- ⇒ Miks läksid Simmo ja Sanne tülli?
- ⇒ Mida tähendab väljend "nagu must kass oleks nende vahelt läbi jooksnud"?
- ⇒ Kuidas Simmo ja Sanne end tundsid? Mis nendega juhtus, kui nad tülitsetid?
- ⇒ Kas sina oled kellegagi tülitsetud? Kuidas sa end tülitsetes tunned? Mis juhtub sinu kehaga?
- ⇒ Kuidas Simmo ja Sanne tüli lahendasid?
- ⇒ Kuidas sina oled oma tüli lahendanud?
- ⇒ Millise väärtuse nad lõpuks leidsid?
- ⇒ Mis on sõbralikkus?

VANASÕNAD

HÄID LAMBAID MAHUB PALJU ÜHTE LAUTA.
KES SÕPRU TAHAB, PEAB ISE SÕBRALIK OLEMA.

TEGEVUSED

Etüüdide tegemine

Eesmärk: laps oskab olla sõbralik, saab aru teiste tunnetest ja oskab sobivalt käituda.

Tehke lastega väikeseid etüüde või arutlege koos. Pakkuge välja situatsiooni algus ning laske lastel välja mõelda, kuidas see lõpeb ja kuidas peaks mingis olukorras käituma.

Näiteid:

- Kaks last mängivad palli. Kolmas laps tuleb ja võtab neilt palli ära. Kuidas need kaks last ennast tunnevad? Mida nad peaksid tegema? Kuidas võib tunda end kolmas laps ja mida ta peaks tegema?
- Lapsed istuvad sünnipäevalauas ja söövad torti. Lõpuks on järel vaid kaks tükki. Lauas istub aga kolm last ja kõik nad soovivad veel ühte tükikest. Kuidas käituda?
- Üks laps istub kurvalt mängunurgas. Teine laps märkab teda. Mida ta võiks teha?